

návrat

Návrat je nezisková organizácia, ktorá od roku 1993 presadzuje a podporuje návrat opustených detí z inštitúcií (detských domovov) do rodín. Sme presvedčení, že jedine rodina so stabilnými milujúcimi rodičmi dokáže dieťaťu poskytnúť optimálne podmienky pre zdravý duševný vývin.

Našou víziou je prakticky a odborne prispieť k dosiahnutiu takého stavu v spoločnosti, v ktorom:

//////// všetky deti budú prežívať detstvo v rodinách schopných poskytnúť im bezpečie, starostlivosť a lásku,

//////// všetky opustené deti nájdu útočisko v rodinách ochotných postarať sa o ne,

//////// rodinám s vážnymi problémami bude včas poskytnutá potrebná sociálna a psychologická pomoc, aby sa predišlo vážnemu strádaniu ich detí.

Sme presvedčení, že **DIEŤA** má právo na plný rozvoj svojej osobnosti a na napĺňanie základných fyzických a psychických potrieb.

Sme presvedčení, že **RODINA** je optimálnym prostredím, v ktorom môže dieťa dozrieť v plnohodnotnú a zodpovednú bytosť. Rodina je priestor, ktorý poskytne dieťaťu lásku, prijatie, pocit bezpečia a istoty.

Sme presvedčení, že **MEDZILUDSKÉ VZŤAHY** majú rozhodujúci význam pre kvalitu života. Pre zdravý vývoj dieťaťa majú nezastupiteľnú úlohu vzťahy s rodičmi. Dieťa potrebuje vyrastať s rodičmi - či už sú rodičia vlastní alebo náhradní.

Predsedníctvo Návratu:

Mgr. Marek Roháček, predseda

Mgr. Renáta Matejová, podpredseda

Bc. Alžbeta Padyšáková

Mgr. Pavel Kailing

Ing. Andrej Jankuliak

Revízna komisia:

RNDr. Peter Paľaga, predseda revíznej komisie

Ján Horňáček, Ing. Tomáš Dulovič

Aktuálne v 6 regionálnych centrách Návratu takmer **30 odborných zamestnancov** (sociálnych pracovníkov, špeciálnych pedagógov, psychologov) poskytuje komplexné odborné služby v dvoch základných oblastiach: **náhradná rodinná starostlivosť a sanácia rodín v ohrození**. Zároveň lobujeme za systémové zmeny a o rodine a rodičovstve komunikujeme rôznymi spôsobmi s celou verejnosťou. Desiatky odborníkov rôznych profesií spolupracujú s Návratom externe. **Stovky ľudí podporujú našu misiu osobnou angažovanosťou.**

Manažment Návratu v roku 2015:

Marek Roháček, *predseda združenia*

Milada Bohovicová, *odborná garantka služieb a metodička*

Lucia Marková, *finančná manažérka*

Lubica Vyhnánková, *komunikácia s verejnosťou a fundraising*

Denisa Ničková, *koordinátorka, Žilina*

Alena Molčanová, *koordinátorka, Prešov a Bardejov*

Danka Žilinčíková, *koordinátorka, Banská Bystrica*

Lenka Dvornáková, *koordinátorka, Bratislava (do augusta 2015)*

Zuzana Nováková, *koordinátorka, Bratislava (od augusta 2015)*

2

**rodina
v ohrození**

**SLUŽBY
PRE RODINY
V OHROZENÍ**

1

**inštitúcie
a odborníci
zodpovední za
ochranu práv
detí**

**SYSTÉMOVÉ
ZMENY
A ADVOKÁCIA
SLUŽIEB**

6

**široká
verejnosť**

**KOMUNIKÁCIA
S VEREJNOSŤOU**

4

**rodina, ktorá sa
rozhodla prijať
opustené dieťa**

**NÁHRADNÁ
RODINNÁ
STAROSTLIVOSŤ**

5

deti a mladí

**SLUŽBY PRE DETI
A MLADÝCH**

3

**opustené
dieťa**

**NÁHRADNÁ
RODINNÁ
STAROSTLIVOSŤ**

Cieľové skupiny a oblasti služieb Návratu

VÝROČNÁ SPRÁVA - - - ZA ROK 2015

PÁR SLOV NA ÚVOD

Poznáte ten pocit, keď vás s prepáčením „huba bolí“? Cítite sa jak „vyplúť“, unavené ústa, oči, sluch, po intenzívnom rečníckom výkone. Keď vám ide o to upútať a presvedčiť niekoho, kto stojí za to, aby ste mu odovzdali nejaké „posolstvo“. Keď stojí za to práve teraz využiť túto chvíľu. Práve teraz a práve tu, dúfajúc, že profajšok sa pri takej intenzite hádam neodváži nepočúvať :). Prосто vieme, že stojí za to dať do toho všetko.

Také čosi podobné sa ma zmocňuje, keď čítam odpočet, čo všetko sa podarilo Návráťakom urobiť za posledný rok. Navyše to cítim nielen v mojich „hovoridlách“, ale priam fyzicky a v celom tele. Cítim to odhodlanie v hlave, v nohách i rukách, zvieranie v žalúdku aj radosť i smútok v očiach. Sú za tým hodiny a hodiny intenzívnej práce, premýšľania, plánovania, stretávania, presvedčania, smútenia, tešenia sa, sklamaní, znovu hľadania ako na to z inej strany a opätovného snaženia, cestovania. Je to stále akoby o tom istom – ale vždy trochu inak. Za tie roky, čo Návrat nekompromisne hovorí, že deti patria do rodiny a rodiny potrebujú pomoc a podporu mi už niekoľkokrát napadla otázka, či už to nestačí, či to už

nevedia všetci a či už nie je všetko, ako má byť. Je už všetko v tejto krajine, ako má byť? Hm.

Stále je príliš veľa detí odnímaných z rodín. Stále je príliš veľa detí, ktoré vyrastajú mimo svojich rodín. A príliš málo podpory rodinám, ktoré majú trápenie. Stále je príliš slabé povedomie o tom, čo deťom naozaj pomáha. Stále je príliš málo odborníkov, ktorí vedú účinne pomôcť. Stále je v systéme veľa nekompetentných ľudí. Stále je koho nadchýňať, je koho presvedčať, stále je dosť tých, ktorí potrebujú otvoriť oči a uvidieť deti a ich potreby. Stále je veľa práce.

Ako a čo teda treba robiť? Inšpiráciou nám môžu byť aj nasledujúce riadky. Stojí za to sa to si ich prečítať.

Renáta Matejová,

Podpredsedníčka Návratu

Pracovala v Návrate od roku 1996 do 2011, v súčasnosti je riaditeľkou DeD Studienka

1

INŠTITÚCIE A ODBORNÍCI ZODPOVEDNÍ ZA OCHRANU PRÁV DETÍ

Každé mláďa je zraniteľné, ľudské mláďa je zraniteľné veľmi dlhý čas. Potrebuje ochranu. Tú mu zvyčajne poskytujú rodičia. Niekedy ale pri ňom nie sú - nie sú kompetentní, nevedia, nevládzu, nemôžu, nechcú...

Štát sa zaviazal, že dohliadne na bezpečie a potreby detí. Potrebuje k tomu spoluprácu mnohých úradov, inštitúcií, odborníkov. Do rodiny, ktorá je ohrozená vstupujú ľudia zvonku. Niektorí ponúkajú, niektorí kontrolujú, niektorí majú v rukách moc. Všetci majú svoje miesto v procese pomoci deťom a ich rodičom.

Sú to tvorcovia pravidiel a zákonov, ktoré ovplyvňujú osudy rodín s deťmi a definujú rámec a podmienky pomoci, na ktorú majú nárok. Pre efektívne rozhodovanie potrebujú informácie a skúsenosti ľudí z terénu.

Patria k nim aj odborné organizácie a profesijné združenia, ktorých oblasť záujmu priamo súvisí s aktivitami našej organizácie či individuálni odborníci (sociálni pracovníci, psychológovia, lekári, pedagógovia...) a laici, ktorí sa zúčastňujú pomoci rodinám a deťom. Ľudia otvorení partnerskej výmene vedomostí a skúseností, vzájomnému obohateniu.

ČO ROBÍME:

Pomoc a podpora rodinám s deťmi je náročný a dlhodobý proces. Vieme, že aby bol efektívny, je potrebná veľká dávka citlivosti a zosúladenia intervencií. Preto v procese pomoci **dávame k dispozícii svoje skúsenosti a pomáhame zefektívniť manažovanie konkrétnych prípadov.**

Advokujeme v prospech konkrétnych rodín a **presviďčame** úrady, aby ich zaradili do systému pomoci, na ktorú majú právo.

Sme členmi expertných skupín, kde sa tvoria konkrétne zákony a pravidlá, ktoré sa týkajú práv a potrieb detí a aktívnymi členmi **odborných organizácií a profesijných združení.**

Tvoríme a prekladáme publikácie a materiály, ktoré skvalitňujú proces pomoci. **Poskytujeme supervíziu** dobrovoľníkom a laickým poradcem, ktorí s nami spolupracujú.

V rámci školiacich a tréningových aktivít **odovzdávame svoje skúsenosti a know-how.** Zámerne sme začali venovať viac času **vzdelávaniu odbornej verejnosti a rodičov formou rôznych seminárov.**

FAKTY A ČÍSLA:

- ////// tím našich **14 odborníkov a 2 externí spolupracovníci** vzdelával na **36 seminároch 527 pracovníkov z oddelení sociálnoprávnej ochrany detí** a sociálnej kurately v téme Sociálna diagnostika
- ////// zrealizovali sme **17 tzv. otvorených odborných seminárov** určených pre odborníkov v oblasti práce s deťmi a rodinami ale aj pre rodičov biologických či náhradných
- ////// spoluorganizovali sme (s FAS Centrom Ružomberok a FAScinujúce deti) **pracovný workshop** pre profesionálov a rodičov na tému **FASD, neurobehaviorálne poruchy a ich vplyv na mozog** so zahraničnou lektorkou p. Dianou Malbin, ktorého sa zúčastnilo **45 odborníkov a rodičov**
- ////// aktívne sme sa zúčastňovali **na stretnutiach Koalície pre deti**, kde sme navrhovali aj kandidáta na post Komisára pre deti
- ////// aktívne sme sa zúčastňovali **zasadnutí Výboru pre deti a mládež** pri Rade vlády a zúčastnili sme sa zasadnutia Výboru Eurochildu na Slovensku (európskej platformy organizácií a jednotlivcov v ochrane práv detí)
- ////// podporili sme odbornými návrhmi, priamou angažovanosťou a poskytovaním služieb **rozvoj proroďinnej a na dieťa orientovanej komunitnej a regionálnej politiky v 7 samosprávach** (Prešov, Košice, Banská Bystrica, Žilina, Trenčín, Bratislava, Nitra) a organizovali sme pravidelné **stretnutia spolupracujúcich odborníkov** v meste Žilina
- ////// venovali sme **sa advokácii práv viacerých detí** aj za aktívnej participácie **advokátskych služieb PRO BONO** v spolupráci s nadáciou Pontis a ďalšími advokátmi

- ////// zrealizovali sme Diskusiu s názvom „**Dost dobrý rodič. Kto to je a kto to určí?**“ – za účasti verejnej ochrankyne práv, zástupcov samosprávy a oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí
- ////// viedli **sme 2 víkendové stretnutia 26-člennej skupiny laických poradcov**, aby sme podporili ich osobnostný a poradenský potenciál
- ////// aktívne sme vystupovali **na konferenciách** (napr. Multidisciplinárna spolupráca pri ochrane detí pred násilím, Posilňovanie hlasu mladých ľudí v aktívnom občianstve a ľudských právach, TEDx)

Vzdelávame rodičov aj odborníkov:

- 36 3-dňových zážitkových seminárov – 527 vyškolených sociálnych pracovníkov ÚPSVaR
- 17 otvorených seminárov – viac ako 120 účastníkov
- 2 víkendové stretnutia – 26 laických poradcov
- pracovný workshop v téme FASD - 45 odborníkov a rodičov

„Na seminári Sociálna diagnostika sme mali možnosť rozvíjať aj svoje zručnosti a to priamo nácvikom viacerých techník, ako napr. vedenie rozhovoru, prežívanie straty a pod. Prišla som povzbudená, odniesla som si použiteľné veci a hneď ako som prišla do kancelárie, mala som chuť na tom so svojimi ľuďmi pracovať. Bude to síce náročné, možno to zvládneme iba u niektorých detí, ale aj to stojí za to, ak to urobíme tam, kde je to najpálčivejšie.“
vedúca oddelenia SPODaSK

2

RODINA V OHROZENÍ

Na Slovensku nám stále chýba systém včasnej podpory pre rodiny v kríze, aby sa predišlo odňatiu detí pre zlé sociálne pomery. Chýbajú nájomné a sociálne byty, nezamestnanosť je vysoká, exekučné konania motivujú rodičov pracovať na čierno. Existenčné problémy stupňujú napätie v rodine, čoho dôsledkom je, že sa rodičia viac hádajú a deťom sa už nevenujú tak, ako by to potrebovali. Deti strádať a bez pomoci sa rodina z takejto vážnej situácie sama nedostane. Sú rodiny, kde to zašlo až tak ďaleko, že deti museli byť z rodiny vyňaté a to je taký závažný zásah do rodiny, že je nutná pomoc zvonka. Takýmto rodinám je možné skutočne pomôcť, len ak sa spoja sily viacerých ľudí okolo rodiny – odborníkov i laikov. A takýchto príkladov je v praxi, žiaľ, stále málo.

ČO ROBÍME:

Poskytujeme systematickú sociálno-psychologickú pomoc rodinám priamo u nich doma. Postupne si získavame ich dôveru a ochotu spolupracovať. **Analyzujeme s nimi situáciu**, upozorňujeme na neuvedomované súvislosti, **radíme im**, emocionálne ich **podporujeme**. Navštevujeme s nimi úrady a rozvíjame ich komunikačné a sociálne zručnosti, posilňujeme sebavedomie.

Organizujeme podporné skupinové stretnutia rodičov, pobyty pre deti i pre celé rodiny.

Poskytujeme dlhodobú podporu a pomoc aj tehotným ženám, ktoré prežívajú ťažké životné obdobie a hrozí, že si dieťa nechajú vziať, vzdajú sa ho, alebo im bude odňaté pre nedostatočnú starostlivosť.

FAKTY A ČÍSLA:

////// pomáhali sme **192 rodinám v kríze**, z čoho bolo v tomto roku **54 nových rodín**. Naše služby pomohli zvýšiť bezpečie detí a rodičovské zručnosti rodičov, podarilo sa predísť odňatiu detí z rodín do inštitúcií a do niektorých rodín sa deti mohli zasa vrátiť.

////// pripravili a realizovali sme **víkendový pobyt** pre rodiny v ohrození, ktorého sa zúčastnilo **7 rodín**

////// **sprevádzali sme 11 žien obdobím tehotenstva**, aby sme predišli odňatiu ich detí do detského domova a aby sme predišli tzv. prvému násiliu, ktoré býva spáchané na dieťati (podľa WHO)

////// naše služby mali dopad na **483 detí**

////// rodinám sme poskytli **terénne sociálne služby**, sprevádzanie, sieťovanie odborníkov a advokácie ich práv a **terapeutické služby: v 6 rodinách s 10 deťmi filiálnu terapiu, v 1 rodine sandplay terapiu, v 1 rodine prácu so životnou históriou a knihou života, v 3 rodinách postupy systemickej a naratívnej psychoterapie, v 3 rodinách rodinnú mediáciu, so 6 matkami Program ART**

Typy problémov, ktoré sme riešili:

- rodič vo/po výkone trestu - 7 rodín
- rozvodová situácia - 12 rodín
- výchovné problémy - 66 rodín
- domáce násilie - 15 rodín
- závislosti - 17 rodín
- hrozba straty bývania - 21 rodín
- mnohodetné rodiny (4 a viac detí) - 44 rodín
- rodiny s deťmi v ústavnej starostlivosti - 36 rodín (56 detí)

„V čom je sila našej rodiny? Že aj v zlých situáciách držíme stále spolu.“

„Čo chcem svojim deťom odovzdať? Pokúsim sa to, čo sme my nezažili – rodičovskú lásku.“

„Každá matka by mala za niečím stáť, aby z dieťaťa vyrástol dobrý človek.“

„Keď mi je ťažko, jednoducho sa vyplačem a idem ďalej.“

hovorja mamy a ocovia rodín, s ktorými pracujeme

3

OPUSTENÉ DIETĀ

Narodilo sa a jeho rodičia sa oň nemohli, nevedeli, alebo nechceli postarať. Narodilo sa rodičom, ktorí nemali podmienky, aby ho mohli vychovať. Mali sami existenčné problémy, nemali dostupnú pomoc od príbuzných, komunity, spoločnosti, darovali mu „len“ život. Prajú si, aby sa našli iní, náhradní rodičia, ktorí sa oň postarajú. Ich dieťaťko je však aj pre potenciálnych rodičov „málo atraktívne“: je rómskeho pôvodu, má viac súrodencov, má zdravotné problémy...

Hrozí, že detstvo strávi v dočasnej profesionálnej rodine alebo detskom domove, bez stabilnej rodiny, ktorá by mu mohla dať šancu na šťastnejšiu budúcnosť.

ČO ROBÍME:

Vytvárame a aktualizujeme databázu **znevýhodnených opustených detí**, ktoré sa štátnym úradom nepodarilo umiestniť do náhradných rodín. Pre takéto deti **aktívne vyhľadávame rodiny** ochotné a schopné postarať sa o ne napriek znevýhodneniam. Poznáme osobnú históriu a zdravotný stav dieťaťa, rešpektujeme kapacity a potreby potenciálnej novej rodiny, aby sme **zvýšili šance na šťastné detstvo dieťaťa** v novej rodine.

V špecifických prípadoch **sa snažíme nadviazať spoluprácu s pôvodnou rodinou**. Náš cieľ je, aby biologickí príbuzní fungovali pre dieťa maximálne podporne a mali s ním pravidelný a zmysluplný kontakt.

FAKTY A ČÍSLA:

- našli sme novú rodinu **11 znevýhodneným deťom** (s postihnutím, rómskym, súrodeneckým skupinám)
- aktualizovali sme údaje v evidencii **141 deťom**, aby sme zvýšili ich **šancu nájsť rodinu**

„Zo semináru Korene života o životnej histórii pre mňa vyplynulo veľa podnetov na rozmyšľanie aj čo sa týka mojej osobnej histórie a uvažovanie nad tým, aká je minulosť dôležitá, čo všetko ovplyvňuje. Asi som si viac uvedomila výnimočnosť „poslania“ adoptívneho rodičovstva, dôležitosť Knihy života pre dieťa. V celom kontexte mi vychádza, ako pojem «náhradné rodičovstvo» nevystihuje to, že rodičovstvo môžeš žiť len naplno, nedá sa to akože náhradne za niekoho.“

(náhradná) mama

4

RODINA, KTORÁ SA ROZHODLA PRIJAŤ OPUSTENÉ DIEŤA

Bezdetný pár či jednotlivec s túžbou stať sa rodičom alebo rodiny s vlastnými deťmi, ktoré chcú z rôznych dôvodov poskytnúť útočisko a lásku inému dieťaťu - to sú dospelí, ktorých vítame a s ktorými naši odborníci hovoria o adopcii, pestúnstve, náhradnej osobnej starostlivosti prípadne o profesionálnom rodičovstve. Do ich domova prichádza dieťa, ktoré prežilo najťažšiu životnú skúšku zaplnenú bolesťou a strachom - stalo sa opusteným.

Detstvo prežité v bezpečí rodiny je najlepším základom, ako v budúcnosti vytvárať vlastnú rodinu plnú lásky a bezpečia. A to je najlepší záujem nielen dieťaťa, nielen návratu, ale veríme že aj celej spoločnosti.

ČO ROBÍME:

Ako subjekt akreditovaný Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR poskytujeme záujemcom sociálnu, právnu a psychologickú **prípravu na náhradné rodičovstvo**. Keď rodina prijme dieťa, poskytujeme jej široké spektrum **odbornej pomoci** a špecializovaných programov, **terapie** a **vzdelávania** zamerané na zlepšenie vzájomného pripútania, liečbu psychickej deprivácie a dopadov traumy na dieťa.

Náš prístup je partnerský, profesionálny, individuálny a rešpektujúci. Našou filozofiou je **vytvárať bezpečie pre rodinu**, tým že naši odborníci sú jej dlhodobo k dispozícii.

FAKTY A ČÍSLA:

- //////// pripravili sme **79 žiadateľov na adopciu a pestúnstvo**, aktualizovali sme prípravu ďalším **105 žiadateľom**
- //////// poskytovali sme dlhodobé odborné poradenstvo **134 náhradným rodinám**, ktoré sa starajú o **208 prijatých detí**, v rôznych témach vrátane FASD
- //////// **sprevádzali sme 36 detí** a ich nových rodičov v prvých mesiacoch ich vzájomného spolužitia
- //////// poskytli sme **320 poradenských a informatívnych rozhovorov** prostredníctvom telefonickej **Infolinky nielen o adopcii** a **240 poradenských rozhovorov** prostredníctvom **interaktívnej web poradne a mailovej poradne**
- //////// uskutočnili sme **12 vzdelávacích seminárov** pre rodičov, ktoré absolvovalo **36 náhradných rodičov** zrealizovali sme **2 víkendové pobyty** pre **15 náhradných rodín**
- //////// vedíme metodicky **Kluby náhradných rodín**, ktoré sa stretávajú v **16 mestách** v spolupráci s Asociáciou náhradných rodín

Terapie pre deti a rodiny:

- dotyková terapia: **8** rodín s 8 deťmi
- filiálna terapia: **11** rodín s 11 deťmi
- sandplay terapia - **15** rodín s 15 deťmi
- práca so životnou históriou a knihou života - **16** rodín so 44 deťmi
- rodinná mediácia: **13** rodín
- facilitácia kontaktu s biologickou rodinou: **11** rodín
- iné terapeutické prístupy (systemická, naratívna, hrová terapia,...)

„Nechápala som, prečo musíme v príprave na adopciu tak veľa rozprávať o sebe... Radšej by som vtedy počúvala o rómstve a o deťoch... Dnes viem, že to bol most, cesta a ja som po ňom mohla ľahko prejsť, keď sme už mali deti a bolo mi ťažko, že vďaka tomu som vedela byť k Vám otvorená a úplne som Vám dôverovala.“

náhradná mama

5

DETI A MLADÍ

Deti a mladí z rodín v ohrození i z náhradných rodín majú za sebou často ťažkú minulosť poznačenú stratami, traumami či strádanim a mnohí z nich niečo podobné prežívajú aj v súčasnosti. Nie je žiadnym prekvapením, že tieto boľacky sa začnú prejavovať aj v ich správaní. Dostávajú sa tak do rôznych rizikových situácií a zároveň sa stávajú dennodennou výzvou pre rodičov, učiteľov či iných odborníkov. Ústavné riešenia sú už v dnešnej dobe považované za posledné možné, ale napriek tomu sa k nim u týchto detí vo vyššom veku, žiaľ, neraz pristupuje. V praxi vnímame absenciu ponuky odborných metód a postupov, ktoré by pomáhali týmto deťom vyrovnávať sa s minulosťou a nájsť sami seba, svoju identitu, objaviť svoju hodnotu, rozvinúť svoj potenciál a plnohodnotne sa tak integrovať do spoločnosti.

ČO ROBÍME:

Deťom a mladým ľuďom ponúkame rôzne **nízkoprahové aktivity** či **podporné skupiny** zamerané na špecifické problémy a vek detí, o.i. aj **program rozvoja sociálnych kompetencií ART**. S viacerými mladými **pracujeme individuálne, podľa ich potrieb** a poskytujeme im **sociálnopsychologické poradenstvo, hrovú terapiu** či podnetný voľnočasový program a niektorých mladých dospelých **sprevádzame pri vstupe do samostatného života**.

FAKTY A ČÍSLA:

- ////// sprevádzali sme **11 mladých dospelých alebo dospievajúcich** v rôznych špecifických situáciách, **10 mladým** sme poskytli **terapeutickú podporu** s využitím Sandplay
- ////// zrealizovali sme program rozvoja sociálnych zručností ART pre **4 detské skupiny (26 detí** v Bratislave a Prešove)
- ////// realizovali sme **nízkoprahové aktivity pre 37 detí** (nízkoprah v Banskej Bystrici a Klub Binec v Prešove), v niektorých prípadoch sme pracovali aj s ich rodinami
- ////// zrealizovali sme **jednodňový výlet, víkendový a týždenný pobyt** (v Chorvátsku) pre „mlaďasov“
- ////// v Žiline a okolí sa realizoval v pravidelných celoročných aktivitách rozvojový program **Pygmalion** pre **15 detí** z náhradných rodín aj rodín v kríze
- ////// viac ako **40 dobrovoľníkov** sa tvorivo a so zanietením **venovalo desiatkam detí** skupinovú aj individuálnou formou na Kluboch náhradných rodín, víkendových pobytoch, v nízkoprahoch alebo návštevou detí v rodine a pri odľahčení náhradných rodičov

Typy situácií, v ktorých sprevádzame mladých dospelých:

- právne ukončenie náhradnej rodinnej starostlivosti
- osamostatňovanie sa od náhradnej rodiny
- tehotenstvo a začínajúce rodičovstvo
- vybavovanie rôznych právnych nárokov
- začleňovanie sa do bežnej komunity, do pracovného procesu

„Keď nás bolo v dome najviac – boli tu dvaja rodičia a 18 detí. Pre niekoho možno strašné, pre mňa normálna vec.

*Naučil som sa:
netrápiť sa nad množstvom priezvisk v rodine,*

že je tu riziko, že raz prídem domov a nejaké cudzie dieťa sa ma spýta, či si aj mňa adoptovali,

vidieť v ľuďoch viac to dobré ako zlé

... a že 3 chleby a 50 rožkov na deň nemusí byť dosť.“

mladý muž, ktorého rodičia vychovávali aj deti v pestúnskej starostlivosti

6

ŠIROKÁ VEREJNOSŤ

Spoločnosť vníma opustené a ohrozené deti ako okrajovú tému a reaguje na ňu nárazovo, najmä pri mediálnych charitatívnych projektoch, kde prevažuje emocionálne vydieranie. Každý človek je zodpovedný v prvom rade za svoj život, svoju rodinu a zodpovednosť za iných vníma každý inak – niekto s ľahostajnosťou, iný so záujmom a niekto až potrebou vedome a aktívne konať. Práve postoje a pocit zodpovednosti obyčajných ľudí sú pre zavedenie prorodinných riešení do praxe rozhodujúce.

ČO ROBÍME:

Snažíme sa **prístupovať k téme podpory rodín citlivo a profesionálne**. V úzkej spolupráci s umelcami a kreatívnymi ľuďmi **hľadáme zaujímavé spôsoby, ako komunikovať s verejnosťou**. Využívame **rozhlas, televíziu, internet, film, divadlo, tlač**. Organizujeme interaktívne **happeningy a kampane**, zúčastňujeme sa **festivalov**. Originálnou formou priťahujeme pozornosť k našim témam a aktivitám, snažíme sa **vyvolať diskusiu a zamyslenie a motivovať** ľudí k aktívnemu zapojeniu.

Naším cieľom je **zvyšovať otvorenosť ľudí pre prijatie dieťaťa** a **citlivosť pre ozajstné potreby detí** a zvyšovať toleranciu okolia voči rodinám, ktoré opustené deti prijali a k potrebám rodín, ktoré sa snažia prekonať kritické obdobie a vytvárať dobrý domov pre svoje deti.

FAKTY A ČÍSLA:

- //////// v projekte „**Detstvo potrebuje smiech**“ (podporené Nadáciou Orange) sme zriadili web **rodicvpohode.navrat.sk**, uverejnili sme cyklus videí **Objavujte čaro rodičovstva s profesorom Matějčekom**
- //////// zorganizovali sme **8 „verejných“ prezentácií** témy rodičovstva a náhradného rodičovstva - Festival na sekierskych lúkach, 9 dní o tom v Banskej Bystrici, diskusie v Banskej Bystrici, Žiline, Bratislave, Prešove a na Pohode
- //////// v projekte **Aby RODINA bola DOMOV pre DETI v spolupráci s IKEA** sme na facebooku a kluboch náhradných rodín diskutovali o význame spoločného času s deťmi a v rubrike **Vaše a naše inšpirácie** sme prinášali rady psychologičky, zorganizovali sme **seminár „Bláznite sa spolu“ a rodinný deň**
- //////// zrealizovali sme **výstavu fotografií Byť (s) rodičom** aj keď... o potrebe služieb pre rodiny, vernisáž navštívila aj p. Dubovcová, verejná ochrankyňa práv
- //////// uverejnili sme články v časopisoch **Dieťa, Slovo** (pravidelný stĺpček), **Katolícke noviny, Komunitné noviny** pre sídlisko Sásová (BB) a **Nebyť sám** (časopis o náhradnom rodičovstve)
- //////// v spolupráci s Nadáciou Markíza sme v TV Markíza odvysielali **spot** s témou pestúnstva

//////// diskutovali sme s učiteľmi **ZŠ a MŠ** (o deťoch v náhradných rodinách na **5 stretnutiach vo Zvolene** - projekt „**Rodina trochu iná a predsa moja**“) a s rodičmi na **4 večeroch VIP pri čaji v Prešove**

//////// **www.navrat.sk** má 5000 návštevníkov mesačne a na **www.facebook.com/navrat.sk** komunikujeme s **2000** priateľmi (príbehy, pozvánky), téma FAS má fcb komunitu **FASD SK**

Projekt Detstvo potrebuje smiech

- rodicvpohode.navrat.sk
- cyklus videí Objavujte čaro rodičovstva s prof. Matějčekom
- diskusia na Pohode a Žilinskom literárnom festivale
- zážitkové semináre pre rodičov

Na letných festivaloch sme sa pýtali rodičov, aký je podľa nich „dobrý rodič“:

„Dobrý rodič je rodič prirodzený, najprv pozná sám seba, je zrelý, netrápi svoje deti svojou výchovou. Najdôležitejšie je vychovať sám seba a potom tie deti idú svojou cestou, ale majú aspoň nejaký vzor.“

„Dobrý rodič vníma potreby svojich detí, ale aj tie svoje, lebo ja som často robila veci, do ktorých som sa nútila a to ide človek sám proti sebe. Dieťa sa potom učí od rodiča robiť to, čo nechce.“

FINANČNÁ SPRÁVA

Výkaz ziskov a strát k 31. 12. 2015

ÚČET	NÁKLADY	VÝNOSY
*501 Materiálové náklady	11 701,00 EUR	
*502 Spotreba energie	6 556,00 EUR	
*511 Opravy a údržba	770,00 EUR	
*512 Cestovné	4 407,00 EUR	
*518 Ostatné služby	161 312,00 EUR	
*521 Mzdové náklady	212 588,00 EUR	
*524 Zákonné sociálne poistenie	73 942,00 EUR	
*527 Zákonné sociálne náklady – sociálny fond	8 811,00 EUR	
*532 Daň z nehnuteľnosti	430,00 EUR	
*538 Ostatné dane a poplatky	403,00 EUR	
*542 Ostatné pokuty a penále	5,00 EUR	
*543 Odpísanie pohľadávky	15,00 EUR	
*545 Kurzové straty	1,00 EUR	
*546 Dary	4 740,00 EUR	
*549 Iné ostatné náklady	2 838,00 EUR	
*551 Odpisy DNM a DHM	12 497,00 EUR	
*552 Zostatková cena predaného DNM a DHM	1,00 EUR	
*554 Predaný materiál	1 202,00 EUR	
*591 Daň z príjmu	611,00 EUR	
*602 Tržby z predaja služieb		121 849,00 EUR
*644 Úroky z účtov v banke		170,00 EUR
*645 Kurzové zisky		12,00 EUR
*647 Osobitné výnosy		3,00 EUR
*649 Iné ostatné výnosy		19 293,00 EUR
*651 Tržby z predaja DNM a DHM		3 000,00 EUR
*654 Tržby z predaja materiálu		3 798,00 EUR
*662 Prijaté príspevky od právnických osôb		192 558,00 EUR
*663 Prijaté príspevky od fyzických osôb		35 202,00 EUR
*664 Prijaté členské príspevky		55,00 EUR
*665 Príspevky z podielu zaplatenej dane		49 117,00 EUR
*691 Dotácie		128 824,00 EUR
SPOLU	502 830,00 EUR	553 881,00 EUR
ZISK		51 051,00 EUR

Súvaha k 31. 12. 2015

ÚČET	AKTÍVA	PASÍVA
*021 Budovy, haly a stavby	131 650,00 EUR	
*023 Dopravné prostriedky	46 661,00 EUR	
*081 Oprávky k budovám, halám a stavbám	-59 193,00 EUR	
*083 Oprávky k dopravným prostriedkom	-35 600,00 EUR	
*112 Materiál na sklade	10 831,00 EUR	
*211 Pokladňa	3 414,00 EUR	
*213 Ceny	573,00 EUR	
*221 Peniaze na BÚ	254 698,00 EUR	
*311 Odberatelia	-40,00 EUR	
*314 Poskytnuté prevádzkove preddavky	664,00 EUR	
*315 Ostatné pohľadávky	36 894,00 EUR	
*321 Dodávatelia		2 982,00 EUR
*323 Krátkodobé zákonné rezervy		16 492,00 EUR
*325 Ostatné záväzky		123,00 EUR
*331 Záväzky voči zamestnancom		147,00 EUR
*335 Pohľadávky voči zamestnancom	75,00 EUR	
*336 Záväzky voči poisovníam	231,00 EUR	
*341 Daň z príjmu		579,00 EUR
*342 Daň zo závislej činnosti	533,00 EUR	
*346 Dotácie s ost. zúčt. so štát. rozpočtom	1 150,00 EUR	
*381 Náklady budúcich období	908,00 EUR	
*384 Výnosy budúcich období		237 311,00 EUR
*385 Príjmy budúcich období	45,00 EUR	
*391 Opravná položka k pohľadávkam	-5 176,00 EUR	
*412 Fondy organizácie		2 794,00 EUR
*427 Ostatné fondy		266,00 EUR
*428 Nerozdel. zisk, strata min. rokov		73 520,00 EUR
*431 Hospodársky výsledok v schvaľ. konaní /strata/		51 051,00 EUR
*472 Sociálny fond		3 053,00 EUR
SPOLU	388 318,00 EUR	388 318,00 EUR

PRÍJMY	
Príjem z podielu zaplatenej dane *	49 117,00 EUR
Samosprávne kraje <i>(Banskobystrický, Bratislavský, Trnavský, Žilinský)</i>	70 575,00 EUR
Mestá a obce (Žilina, Banská Bystrica, Prešov)	13 674,00 EUR
Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny <i>(Čadca, Stará Ľubovňa, Košice, Žilina, Dolný Kubín)</i>	41 916,00 EUR
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	121 849,00 EUR
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny	16 333,00 EUR
Nadácia Orange	23 000,00 EUR
IKEA	17 286,00 EUR
Nadácia Socia	75 801,00 EUR
Iné nadácie <i>(Nadácia pre deti Slovenska, Nadácia Pontis, Nadácia Markíza, Nadácia Krištáľ)</i>	31 244,00 EUR
Dary od fyzických osôb	36 318,00 EUR
Dary od právnických osôb	30 438,00 EUR
Ostatné príjmy (príspevky od klientov za jednotlivé služby, predaj publikácií, úroky z bankových účtov, predaj majetku, členské)	26 331,00 EUR
SPOLU	553 882,00 EUR

* V roku 2015 bolo organizácii poukázaných 68 224,45 EUR z podielu zaplatenej dane.

Suma 49 117,- EUR (viď tabuľka Príjmy) zodpovedá účtovnému spôsobu vykazovania príjmov z podielu zaplatenej dane (t.j. príjmy z podielu zaplatenej dane prijaté v roku 2014 a 2015, ktoré boli použité na úhradu nákladov na činnosť organizácie v roku 2015).

VÝDAVKY	
Režijné náklady súvisiace so službami pre rodiny a deti <i>(nájomné, energie, cestovné, telekomunikačné náklady, náklady na pobyty rodín, terapeutické pomôcky, nákup pomôcok na kluby náhradných rodín, informačné materiály, kancelársky materiál)</i>	101 150,00 EUR
Mzdové náklady a honoráre za služby rodinám a deťom	223 040,00 EUR
Zákonné sociálne a zdravotné poistenie	77 622,00 EUR
Ústredie PSVaR - Projekt „Sociálna diagnostika“	53 180,00 EUR
Ostatné náklady <i>(vzdelávanie zamestnancov, tlač publikácií, spracovanie účtovníctva, poistenie majetku, odpisy, bankové poplatky, daň z nehnuteľnosti)</i>	36 434,00 EUR
Náklady na mediálne a fundraisingové kampane	11 404,00 EUR
SPOLU	502 830,00 EUR

Príjmy z 2% **9%**

Štátne a verejné zdroje **48%**

Zdroje od nadácií **26%**

Dary **12%**

Ostatné príjmy **5%**

Náklady na služby pre rodiny **20%**

Mzdy a honoráre **44%**

Zákonné poistenia **16%**

Sociálna diagnostika **11%**

Ostatné náklady **7%**

Mediálne a fundraisingové kampane **2%**

POĎAKOVANIA JEDNOTLIVCOM:

Za pravidelnú finančnú podporu:

Miriám a Ján
Almášovci
Lubomír Ambróz
Igor André
Veronika a Jozef
Balázovci
Juraj Balogh
Bohuslava Banová
Jaroslava Bendáková
Tomáš Bene
Michal Béreš
Andrea Berger
Martina a Svätopluk
Betinovci
Helena Bilčáková
Róbert Bíroš
Daniel Blonski
Ivana Boledovičová
Lucia Borovská
Jozef Budaj
Gabriela Čaklošová
Eva Čobejová
Kristína Darnadyová
Mária Drozdová
Miroslav Drozdiak
Milan Duša
Pavel Dvornák
Jozef Filko
Marta Filková
Rastislav Gálik
Juraj Gomory
Ján Gregorec
Anna Gutýánová
Pavol Habala
Mária Halušková
Elena Hanáčková
Olga Hatašová
Jozef Heinrich
Beáta Hirt
Jana Hlinková
Milan Hošek
Pavel Hrica
Zuzana Hromádková
Ján Hubáč
Marek Hubinský
Peter Hubinský

Ivana Hučková
Jana Chrapková
Radovan Chrenšť
Magdaléna a Marcel
Imrišovci
Mária Ivanková
Petra Janíková
Petra Jarošová
Matúš Ježo
Ludmila Ježová
Martin Joniak
Miroslav Jurík
Andrea Kalafutová
Viera Kamenská
Ján Kianičík
Pavol Kňaze
Peter Kočalka
Katarína a Vladimír
Kočkovci
Jana Komáriková
Darina Kotlárová
Veronika Kováčová
Jana Kováčiková
Ivana Krátka
Peter Krčah
Stanislav Kret
Ivana Kučerová
Juraj Kušnierik
Matúš Kyčina
David Laco
Zuzana Laffersová
Lubomír Lanátor
Martin Lovás
Martina Mackaničová
Dana Macková
Ján Machajdík
Eva Majerníková
Peter Majchrak
Alexandra a Vladimír
Maňkošovci
Marta Marenčáková
Lenka Marenčíková
Alžbeta a Juraj
Marendiakovci
Pavel Maša
Zuzana Mazanová
Jana Miháliková
Peter Mihalovič

Martin Mojžiš
Zuzana Mojžišová
Pavel Mokráň
Atila Molnár
Jana Moravčíková
Štefan Muráň
Daniel Nagaj
Martin Očkás
Martin Olsína
Štefan Ondrišák
Eva a František
Ondrovci
Martin Oros
Joseph Paice
Andrea a Peter
Palagovci
Danica Paprnáková
Alexandra Pavličková
Alexa Peničková
Tomáš Peško
Zuzana Petrincová
Andrea Pichlerová
Jozef Plavčan
Jozef Pobjecký
Daniela Pokorná
Zuzana Polomová
Viera Polomová
Peter Popluhár
Juraj Rayman
Milan Rejko
Veronika Remišová
Madla a Igor
Rjabininovci
Róbert Rothenstein
Luboš Rusnák
Vladimír Sedmohradský
Olga Shaw
Drahoslav Slíž
Soňa Stajancová
Ivana Štrauchová
Ján Machajdík
Danka Suchá
Samuel Surkoš
Martin Sustrik
Alžbeta Szendreyová
Miroslava Šachová
Erika Škultétyová
Roland Soltés

Mikuláš Šostronek
Jana Šurinová
Zuzana Šuteková
Mária Talapoká
Andrea Tetaková
Miroslav Torous
Ján Trník
Tomáš Turanský
Hilveliiisa Ukkonen
Erika Vagacová
Štefan Voško
Marek Všeticka
Lubica Vyhnaníková
Juraj Weisz
Vladimír Zoričák
Lenka Žampáková
Michal Žrnay
Veronika Zelezníková

Za finančnú i nefinančnú podporu a spoluprácu:

Viola Bajaníková
Duro Balogh
Jana Baňasová
Rišo Baranič
Slavo Benčík
Michaela Bendáková
Ondrej Bendák
Manželia Bendákovci
Michal Béreš
Renáta Bláhová
Miroslav Bodá
Slavomír Bodis
Rodina Brázdovcov
Manželia Brhlíkovci
Alžbeta Brozmannová
Anna Cabadaiová
Judita Čechová
Mária Cigánová
Samuel Daniš
Martin Dubovský
Miroslava Dubovská
Martin Dziak
Natália Fančovičová
Lucia a Andrej Foltínovci
Rastislav Gálik

Iveta Geljenová
Silvia Gičová
Rodina Gregorovcov
Anna Gutýánová
Michaela Hajduková
Peter Harum
Monika Hasiková
Olga Hátasová
Alfonz Haviar
Miroslav Havelka
Tomáš Hettych
Beáta Hirt
Richard Hombauer
Jana Horecká
Ján Hornáček
Alena Hroncová
Andrej Hruban
Daniela Hvosovská
Rodina Hurovceňých
Barbora Chabanová
Anna Chalachánová
Marcel Imrišek
Janka Izraelová
Peter Janiga
Andrej Jankuliak
JUDr. Martina Jenčová
Karolína Jesenská
Tomáš Jesko
Ján Jurkovič
Matej Kapusta
Lukáš Kasprzyk
Rodina Kebluškovcov
Martina Kentošová
Klimčáková
Gabriela Koklesová
Beáta Konkoltiová
Barbora a Pavol
Kotešovskí
Tibor Kovacs
Ladislav Kossár
Ruženka Košťálová
Jakub Kratochvíl
Ludmila Kulhányová
Lena Kušnieriková
Mirka Lacová
Dalibor Liška
Dávid Machajdík
Peter Majchrák
Milena Maková s
rodinou

Alexandra Maňkošová
Ivana Maráková
Alžbeta Marendiaková
Renáta Medvejová
Lenka Medvecká
Michaela Melová
Alexandra a Róbert
Mercelovci
Alexandra Michalíková
Marika Miková
Daniel Mikulka
Zuzana Mojžišová
Jeanette Motlová
Eva Mrenicová
Ivan Nadányi
Jana van Niekerk
Anna Odzganová
Manželia Oriješkovci
Filip Pacalaj
Marcel Pázmán
Tomáš Peško
Martina Piatriková
Daniela Pokorná
Daniel Pokorný
Zuzka Pokorná
Nika Poláková
Juraj Poliak
Danka a Peter
Popluhárovci
Margarita Porubčanská
Marian Preis
Dagmar a Jozef
Pridavkovci
Darina Purdeková
Vladimír Randa
Milan Rejko
Róbert Sabo
Katarína Senešiová
Slávka Sokolová
Jaroslav Suchánek
Rodina Svitaňovcov
Anička Šýkrová
Michal Šaling
Ivan Šiller
Niko Šmál
Jana Šolcová
Roland Soltés
Vladimír Spaček
Martin Štoffa

Juraj Sulík
Marek Sulík
Karol Takáč
Zuzana Tatárová
Andrea Tetáková
Martin Vaľovský
Jana Voberová
Jaro Vojtek
Denisa a Richard Veselší
Juraj Végh
Iva Zacharová
Ladislav Závodský
Ján Zima
Alexej Zloch
Milan Zvada
Michal Zrnay
Martin Ziak
Marek Žifčák

Advokátska kancelária
JUDr. Branislava Krivošíka
Advokátska kancelária
JUDr. Stanislava Jakubčíka
Advokátska kancelária
JUDr. Ján Čarnogurského
Advokátska kancelária
JUDr. Evy Braxatorisovej
Advokátska kancelária
JUDr. Róberta Faturu
Zamestnanci Schneider
Electric Slovakia
Zamestnanci UniCredit
Bank v Českej republike a na
Slovensku, a.s.
FBE Bratislava, s.r.o
Termotechna, a.s.
BENU SK, a. s.
FIMKOM, s.r.o.
Stredoslovenská energetika, a.s.
Centrum nezávislej kultúry
Záhrada Banská Bystrica
Kaufland, s.r.o.,
pobočka Bardejov
Relevant, n. o.
Zbor Cirkvi bratskej
v Banskej Bystrici
Centrum nezávislej kultúry
Záhrada Banská Bystrica
Kreatívne štúdio INAK
(Banská Bystrica)

POĎAKOVANIE

Veľmi si vážime pomoc všetkých, ktorí akoukoľvek formou podporili aktivity Návratu v roku 2015. Bez Vašej podpory by sme nedokázali urobiť všetko to, čo ste si mohli prečítať v tejto výročnej správe. Ďakujeme!

Strategickí partneri:

Nadácia
Orange

NGO partneri:

ERSTE Stiftung

Partneri:

Mediálni a reklamní partneri:

CENTRÁ PRE NÁHRADNÚ RODINNÚ STAROSTLIVOSŤ A CENTRÁ POMOCI RODINE

Návrat / Centrum Návrat v Bratislave

Šancová 42, 811 05 Bratislava
(od júla 2016: Pluhová 1, 831 03 Bratislava)
tel.: +421 252 444 361
sanácia rodín: +421 918 111 155
navrat@navrat.sk

Poradenské miesto v Trnave

Trhová 2, 917 01 Trnava
mob.: +421 917 649 478
navrat@navrat.sk

Centrum Návrat v Prešove

Svätoplukova 12, 080 01 Prešov
tel., fax: +421 517 711 679, +421 918 391 019
navratpo@navrat.sk

Centrum Návrat v Bardejove

Radničné nám. 12, 085 01 Bardejov
(do konca roku 2015, v súčasnosti poskytujeme terénne služby)
tel.: +421 544 795 498, +421 918 653 818-9
navratbj@navrat.sk

Centrum Návrat v Banskej Bystrici a Centrum pomoci rodine Bazalka

Dolná 9, 974 01 Banská Bystrica
od februára 2016 na novej adrese:
Námestie SNP 16 (Beniczkého pasáž),
974 01 Banská Bystrica
tel., fax: +421 484 143 897, +421 907 518 180
Bazalka: +421 918 653 817
navratbb@navrat.sk, bazalka@navrat.sk

Centrum Návrat v Žiline

Ulica Republiky 31, 010 01 Žilina
tel., fax: +421 417 234 273, +421 907 706 523
navratza@navrat.sk

Poradenské miesto v Trenčíne

mob.: +421 907 706 523

Aktuálne kontakty na Kluby náhradných rodín nájdete na
www.navrat.sk.

Infolinka nielen o adopcii: +421 907 80 80 80

Návrat, o.z. je registrované na MV SR pod číslom
VVS/1 – 900/90-10539.

Návrat poskytuje služby ako akreditovaná organizácia
na základe rozhodnutí MPSVaR SR číslo 5151/2016-M_
OSSODRAK-1 a 8386/2016-M_OSSODRAK.

Sberbank Slovensko

Číslo účtu IBAN: SK14 3100 0000 0040 0045 8116
SWIFT: LUBASKBX
IČO: 31746209

Pre veľkých aj malých,
opustených aj nájdených
tu budeme len s vašou
pomocou. Podporte Návrat
formou trvalého príkazu.
Ďakujeme!

**trvalý
návrat**

www.trvaly.navrat.sk

Foto: Alena Hroncová - CimaArtPhoto,
Martin Dubovský a Filip Taufer
Grafická úprava: Juraj Poliak
Tlač: Printio
Vydal: Návrat, o. z. 2016